

Landbruks og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Steinkjer 29.03.2022

Innspill til utredning om Bionova

Under følger WoodWorks! klyngens innspill til oppgaver og innretning av Bionova, med bakgrunn i Regjeringens ønske om innspill til utredningen, jfr. Regjeringen.no 14.03.2022.

WoodWorks! klyngen har nærmere 80 medlemmer med utgangspunkt i Midt-Norge som samarbeider om innovasjon og nyskaping i skog- og trebransjen.

Vi mener Bionova skal bidra til å fremme og utvikle biologiske løsninger, og skape oppmerksomhet rundt dette. Det vil krever en tung satsing med bred sammensatt kompetanse og nødvendige økonomiske virkemidler. Det foreslås at det etableres et fond med friske midler.

Modell kan til en viss grad være Enova, som er godt etablert og svarer godt på oppdraget om å effektivisere energibruken og redusere klimagassutslippene fra bygg og samferdsel. Vi trenger et Bionova som har som oppdrag å få til tilsvarende på bioøkonomiområdet, naturlig nok med andre målsettinger enn Enova, j.fr. innspill under.

Biologisk produksjon / biologiske løsninger vil i de fleste tilfeller kun være første ledd i en verdikjede. Bionova bør derfor ha som mandat å dekke hele verdikjeden, samt tverrsektorielle tema innenfor bioøkonomi.

Bionova må få et tydelig mandat

Hovedmålet bør være å øke de grønne næringenes bidrag til å nå FN's bærekraftsmål og være en viktig del av det grønne skiftet, der mulighetene innen hav-, jord- og skog-/trenæringene utnyttes.

1. Effektiv produksjon og bruk av de biologiske ressursene.
 - De biologiske prosessenes styrker må stå helt sentralt; å produsere fornybare ressurser og samtidig ta opp CO2 og redusere klimagassutslipp.
 - Produksjonsarealene må ivaretas.
 - Ressursene må brukes der de gir størst mulig samfunnsnytte (se figur under som et eksempel).

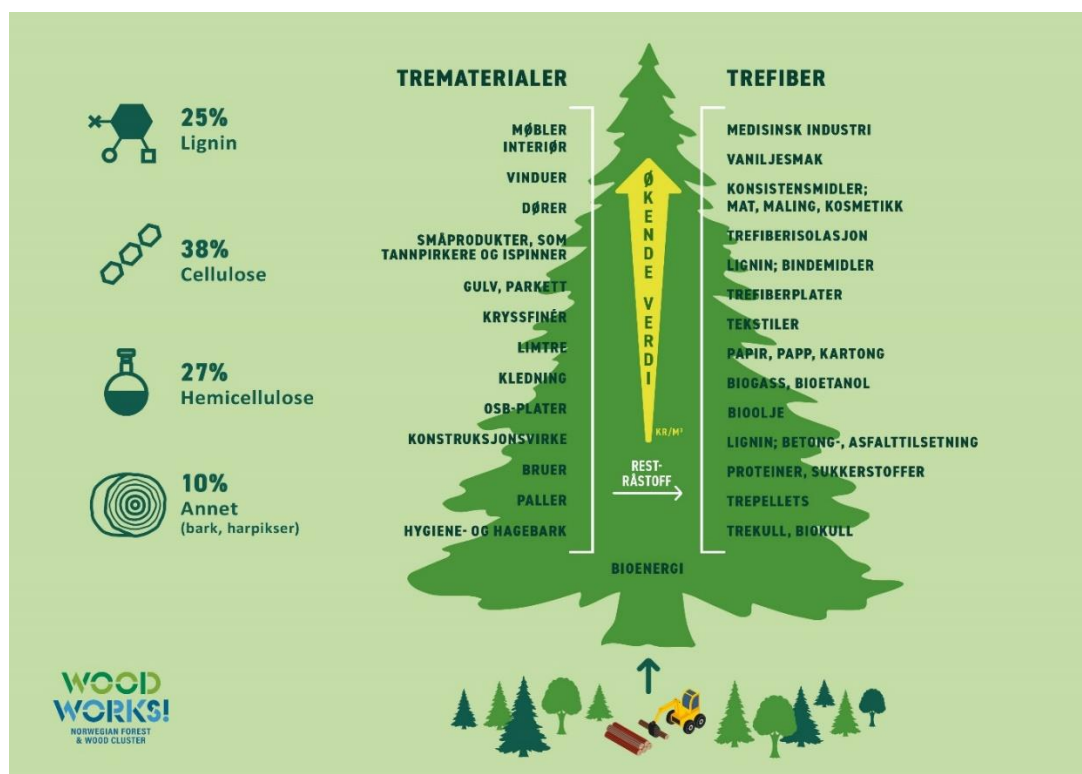
- Gjennomføre klimagassberegninger knyttet til biologisk produksjon og bruk av biologiske materialer for å fungere som et slags «konsesusorgan» på det området. Dette er essensielt for å utnytte ressursene optimalt og styrke de fornybare materialene i forhold til de fossile.
 - Eks: 1) påskoging/klimaskog, 2) i minst mulig grad brenne jomfruelig biomateriale – det må utnyttes til mer høyverdige produkter først og sirkuleres, før det brennes og/eller blir biokarbon.
- 2. Fornybare og biosirkulære løsninger.
 - Vi kan ikke sløse med våre biologiske ressurser, og derfor må de sirkuleres så langt som mulig.
 - Satsinger skal totalt sett gi god klima- og miljøeffekt, og må ikke føre til utslipp/miljøulempere for andre næringer.
 - Beregne substitusjonseffekten ved bruk av fornybare ressurser, og bedre utnyttelse av denne effekten.
 - Næringsstoffer skal sirkuleres langt bedre enn i dag.
 - Eks: 1) Bruke byggematerialer og byggesystemer i tre med norske løsninger i alle typer bygg, 2) CCU (U=utnyttelse) knyttet til skogindustrien (dyrke alger el. med CO₂ fra fangstanlegg og varmt slam fra industribedriften), 3) biokarbon (biokull) fra restråstoff, 4) bionedbrytbare materialer til erstatning for plast, 5) annen miljøvennlig emballasje, 6) utnytte næringsstoffer fra fiskeekskrementer i oppdrettsanlegg i jordbruket.
- 3. Tverrfaglige/tverrsektorielle tiltak.
 - Nye løsningene finnes ofte i skjæringspunktet mellom dagens næringer.
 - Hele den biologisk funderte verdikjeden skal stimuleres; fra råstoffproduksjon til ferdig produkt. Innovasjon i eksisterende bedrifter vil bli viktig i tiden framover. Bionova må legge til rette for innovasjon, nyskaping og samarbeid på tvers av bedrifter. Aktiv deltagelse i klynger viser seg å virke.
 - Det er ofte et konkurranseforhold mellom bedrifter. Bionova må bidra til at dette ikke blir et hinder for innovasjon. Det må likevel tas hensyn til dette forholdet, og det må utvikles modeller for støtteordninger som gjør det mulig å samarbeide og samtidig konkurrere på like vilkår.
 - Fokus på nye produkter.
 - Eks: 1) Fiske- og dyrefor fra tre, der lignin (restprodukt) brukes i asfaltproduksjon, 2) fossilfrie rørsystemer, laget av restprodukter fra skogindustrien (Pipelife).
- 4. Bidra til å realisere jordbrukets klimaavtale med regjeringa.
 - Budsjettavtalen mellom regjeringen og SV viser en god balanse mellom dette punktet og øvrige formål med Bionova, som kommer fram i dette utdraget: «Bionova skal bidra til utvikling av næringsvirksomhet i Norge, reduksjon i utslipp av klimagasser og særlig til binding av karbon. Bionova skal sikre utvikling av bioøkonomien knyttet til landbruk, skogbruk og havbruk, herunder også bidra til biobasert sirkulærøkonomi, økt selvforsyning av fôr i landbruk og havbruk og utvikling av løsninger for at avfall fra havbruksnæringen kan brukes som ressurs.»

5. Kompetanse.

- Bionova bør støtte FoU, primært langt ut på TRL-skalaen for forskning. I noen grad store satsinger.
 - Eks: 1) Bidra i utviklingen av nye løsninger som i dag er umodne med insitamenter og risikokapital slik at bedrifter som vil satse på innovasjon og nyskaping velger å ta risiko. 2) Skalere opp og effektivisere kjente løsninger.

Figur som illustrerer verdiskapingspyramiden i skognæringa og hvordan ressursene må brukes der de gir mest mulig samfunnsnytte:

De biologiske ressursene er begrenset og må brukes på en smartest mulig måte. Det er et mål å benytte trevirket lengst mulig opp i verdipyramiden. Men trevirke vil alltid gi grunnlag for et bredt spekter av produkter, vanligvis både i samme industribedrift, og ved å sende restråstoff/sidestrømmer videre til andre bedrifter med annen produksjon. Derfor vil alltid produksjonen være en sammensetning av produkter, med tanke på volum og pris/verdi.

For å øke verdien av treprodukter ytterligere, er det et mål i økende grad å levere ferdige løsninger, satt sammen av flere enkeltprodukter.

Noe trevirke kan det være riktig å bruke direkte til bioenergi eller CO₂-reduksjon i industrien. Men generelt sett skal brenning være endestasjonen, når man ikke lenger klarer å resirkulere materialene. Tilsvarende prinsipper vil også gjelde for andre typer biologiske materialer.

Med hilsen

Kjersti Kinderås
Klyngeleder

Rune Hedegart
Prosjektleder

